

εἰς τὴν ἀκτὴν καὶ σὺν αὐτῷ αἱ πρῶται παρήγοροι τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες, κραυγαὶ δὲ καὶ σημεῖα καὶ ἐπιφωνήματα ἐμαρτύρουν τὴν χαρὰν τῶν ἐν τῇ παρραλίᾳ. Οἱ Ἀλβανοὶ ἔσειον τὰ φέσιά των φερόμενα ἐπὶ τῶν τουφεκίων καὶ ἐπουροβόλουν ἐορτάζοντες τὴν τε ἐπιστροφὴν καὶ τὴν γενναϊότητα τοῦ κυρίου Φερδινάνδου. Ὅτε δὲ τὸ πλοιάριον ἐπλησίαζεν εἰς τὴν ξηρὰν, διεκρίνοντο τρεῖς ἀλλὰ μόνον ὁ εἰς ἔφερεν αὐτὸ κωπηλατῶν. Ἐφθασαν τέλος, καὶ οἱ Ἀλβανοὶ σπεύσαντες ἀπεβίβασαν γέροντα καὶ ἔφερον αὐτὸν πλησίον τῆς νεάνιδος. Ὁ δὲ γέρων ἦτο ὁ κόμης Μαρινιάν, ὅστις εἶχε μείνει εἰς τὸ ναυαγῆσαν πλοῖον καὶ ὃν ὁ Φερδινάνδος ἠδυνήθη νὰ φέρῃ εἰς τὸ πλοιάριον τῇ συνδρομῇ ἐνὸς ναύτου. Ἡ Μαλβίνα τότε ἐρρίφθη εἰς τὴν ἀγκάλῃν τοῦ γέροντος καὶ ἀμφοτέροι ἐζήτουν καλοῦντες τὸν σωτήρα, ἐφάνη δὲ ὁ Φερδινάνδος εἰς τὴν ἀκτὴν, ἀλλὰ πολὺ ὠχρότερος καὶ ἀκίνητος ὡς μάρμαρον. Καὶ ὁ Παῦλος Θεόσαρης ἔσπευσε πρὸς αὐτὸν, ἀλλὰ δὲν ἦτο πλέον καιρὸς ἦσαν ἠντλημέναι αἱ δυνάμεις τοῦ Φερδινάνδου, αἱ φλέβες τοῦ στήθους του παρελύοντο, καὶ ἀτενίζων εἰς τὴν Μαλβίναν τελευταῖον βλέμμα, ἐξηπλώθη νεκρὸς ἐπὶ τῆς ἄμμου.

Ἡ Λεία καὶ ὁ Παῦλος Θεόσαρης υἱοθέτησαν τὴν θετὴν κόρην τοῦ Φερδινάνδου. Τούτου δὲ ὁ νεκρὸς βαλσαμωθείς κατὰ τὸν ἀνατολικὸν τρόπον ἀπετέθη εἰς θήκην ἐκ δρυὸς τῆς Δωδώνης, ἐπενδεδυμένην ἐσωτερικῶς διὰ πετάλων μολύβδου. Μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας, τυχόντος εἰς τὰ ὕδατα τῆς Κερκύρας ἀγγλικοῦ τινος δικροῦ, ὁ κόμης Μαρινιάν, παραλαβὼν τὸ λείψανον ἐπεβίβασθη μετὰ τῆς Μαλβίνης, ἧς τὸ ἡρώϊκον ἄλγος μόνον ἀπὸ τὴν ὠχρότητα τῆς ὄψεως ἐμαρτυρεῖτο καὶ ἀπὸ τὴν σπαραξικάρδιον γλυκύτητα τῆς φωνῆς. Φθάντες δὲ εἰς Τουλῶνα, ἀνεχώρησαν ἀμέσως εἰς τὰ ὄρη των, ἀκολουθούμενοι ὑπὸ τοῦ Ματθαίου ὀπισθεν αὐτῶν ἐρχομένου καὶ φέροντος τὸ λείψανον τοῦ ἀτυχοῦς Φερδινάνδου.

Ἐσπέραν δέ τινα τοῦ φθινοπώρου ἐν ὄχημα ἐστάθη ἔμπροσθεν τοῦ πευκῆνος, τοῦ κειμένου εἰς τὸν Πύργον τῆς κυρίας Μαρινιάν. Ἡθέλησαν ξένοι δύο νὰ φθάσωσι πεζοὶ εἰς τὸ οἶκημα, νέος ἁ εἰς καὶ νεᾶνις ὁ ἄλλος, ἐφαίνοντο δὲ λίαν περίλυποι, δὲν ὠμίλουν καὶ ἔβαινον δεξιούμενοι, ἀργά. Φύλλα ἐν τούτῳ ξηρὰ καὶ κίτρινα ἔκειντο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἡ φύσις ἦτο μελαγχολικὴ ὡς ἡ ψυχὴ τῶν δύο νέων. Ἐζήτησαν τὸν κόμητα Μαρινιάν. Πενθηφορῶν τις θεράπων προηγήθη αὐτῶν καὶ οὕτω διέβησαν τὸ προαύλιον, ὅπου ἐφύετο ἤδη τὸ χόρτον. Ὁ δὲ θεράπων ἠνέφξε τὴν θύραν τοῦ παρεκκλησίου, ὅπου εἰσελθόντες οἱ ξένοι εὗρον γέροντα γονυπετοῦντα πρὸ τοῦ εἰκονοστασίου — ἦτο ὁ κόμης Μαρινιάν.

Καὶ στραφεὶς ὁ γέρων ὑπεδέχθη τὸν κύριον Κάρολον Βεδφόρ ἐλθόντα εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ μετὰ τῆς Σοφίας Μονλῶρ ἣν εἶχεν ἤδη νυμφευθῇ. Χαιρετήσας δὲ τοὺς ξένους, τοὺς ἔλαβεν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ τοὺς ὠδήγησε δεξιᾷ· ἐκεῖ τοῖς ἔδειξε

δύο μεγάλας πλάκας μαύρου μαρμάρου ἐφ' ὧν ἦσαν ἐγγεγραμμένα τὰ ὀνόματα δύο φίλων αὐτῶν — τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Μαλβίνης.

— Βλέπετε, τοῖς εἶπε, τὴν συμφορὰν μου. Ἀπεμονώθην ἐγὼ, γέρων ἀνωφελὴς, καὶ ἀδυνατῶν νὰ ἀποθάνω. . . Πᾶσαν ἐσπέραν ἐρχομαι ἐδῶ προσευχόμενος ἐπὶ τῶν μνημάτων τῶν τέκνων μου καὶ παρακαλῶν νὰ μεσολαβήσωσι παρὰ τῷ ὕψι-στῳ ὅπως κληθῶ ὅσον τάχιστα παρ' αὐτοῖς. Ἡγάπηθην σιωπῶντες εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, ἀλλ' οἱ δύο μάρτυρες εἶναι νυμφαὶ εἰς τὸν οὐρανόν.

Ἡ Μαλβίνα δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιζήσῃ, διότι τὸ ἄλγος τὴν ἐφόνευσε — τὸ ἄλγος τὸ ἀκοίμητον καὶ τὸ ἀπηνές — ὀλίγας ἐβδομάδας μετὰ τὴν ἐπιστροφήν της εἰς τὸν Πύργον.

Η ΜΕΤΑΝΟΙΑ.

(Συνέχεια ὄρα φυλ. 24)

Η ΤΙΜΩΡΙΑ.

Ὁ Ἐρνέστης Σαθρὰν δὲν εἶχε τὸ θάρρος ἐκεῖνο, τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ ἐνυπάρχον, ὅπερ ἐμφαίνει γενναίαν φύσιν καὶ ἐμπνέει τὰς μεγάλας ἀφοσιώσεις, οὐδὲ τὴν ἀνδρίαν τὴν πάντοτε ἐγρηγοροῦσαν κατὰ τοῦ κινδύνου καὶ τῆς ἀποτυχίας, καὶ πάντοτε ἐτοιμὴν νὰ τοὺς ἀψηφίσῃ, ἀλλ' εἶχε μόνον τὴν πεποιημένην ἐκείνην τόλμην, τὴν ἀπαραίτητον ἐν τῷ κοινωνικῷ βίῳ. . . Φωραθεὶς παρὰ συζύγου ὕβρισθέντος, ὅστις ἠδύνατο, καὶ ἦτο δικαίωμα του, νὰ τὸν φονεύσῃ, ἄνευ τινὸς διατυπώσεως, ἤρχισε τότε νὰ φοβῆται. Ἀλλ' ὅποτε εἶχεν, ὅχι πλέον δολοφόνον τινὰ νὰ φοβηθῇ, ἀλλὰ μόνον νὰ ὑπερασπίσῃ ἑαυτὸν, ἐναντίον νομίμου ἀντιπάλου, ἐνεκαρδιώθη καὶ περιέμενε τὸν ἐχθρόν του, ἱστάμενος εἰς θέσιν πρέπουσαν μὲν ἀλλ' ὅχι καὶ ἱπποτικῇ.

Οἱ δύο ἀντίπαλοι ἐνοήθησαν ταχέως, ἀνταλλάξαντες λέξεις τινάς· ὁ Παῦλος προέτεινε τοὺς ὅρους, οὗς ὁ Ἐρνέστης ἐδέχθη ἄνευ ἀντιρρήσεως καὶ ἐχωρίσθησαν μετὰ ψυχρότητος, ἀλλ' ἄνευ προσποιήσεως, ὡς ἀνῆκεν εἰς ἄνδρας, ὧν ὁ εἰς ὄφειλε νὰ εἶναι ὁ φονεὺς τοῦ ἄλλου.

Ἐπανερχόμενος εἰς τὴν σύζυγόν του, ὁ Παῦλος ἐπανεῦρεν αὐτὴν ὅπως τὴν εἶχεν ἀφήσει εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, εἰς τὴν αὐτὴν ἀθυμίαν, ἀκίνητον καὶ σχεδὸν ἀναίσθητον.

— Σὰς περιμένω, κυρία, τῆς εἶπε μετὰ σοβαρότητος.

Ἡ ἔννοια τῶν λέξεων τούτων δὲν ἐφθασε μὲν εἰς τὸ πνεῦμά της, ἀλλ' ὁ ἦχος τῆς φωνῆς ταύτης τὴν ἐξήγαγεν αἰφνης τῆς ναρκώσεώς της.

— Εἶμαι ἀξία ὅλης τῆς ὀργῆς σας, εἶπεν αὐτὴ ἐν τῷ παραλογισμῷ της· διατάξατε περὶ τῆς τύχης

μου, εἴμ' ἐτοίμη καὶ ἀπορραϊσμένη νὰ ὑποστῶ τὰ πάντα.

— Πρέπει πάραυτα νὰ ἐγκαταλείψῃς τὴν οἰκίαν αὐτὴν τὴν ὁποίαν ἠτίμασες καὶ ἔνθα μέλλεις ν' ἀφήσῃς τὴν ἀπελπισίαν καὶ τὸ πένθος. Ὡς σ' ἐξαποστείλω εἰς τὴν μητέρα σου, ἀποδίδων αὐτῇ καὶ τὴν περιουσίαν σου, ἀνέπαφρον, δὲν θέλω νὰ κρατήσω τίποτε ἰδικόν σου· εἴθε ὁ Θεὸς νὰ με δώσῃ τὴν δύναμιν νὰ διώξω ἐκ τῆς καρδίας μου τὴν φρικώδη ἀνάμνησίν σου! ἐμπρός, κυρία, προσέθηκε δεικνύων αὐτῇ τὸ ἐνδιαίτημά της, ἐτοιμάσθητι!

— Μίαν χάριν, εἶπεν αὐτῇ ἱκετεύουσα.

— Λέγετε.

— Συγχωρήσατέ με νὰ ἀσπασθῶ τὰ τέκνα μου.

— Ἐσκέφθης περὶ αὐτῶν, ὅτε ἐστιγμάτιζες τὸ ὄνομα, ὅπερ φέρουσιν; ὄχι, ὄχι, κυρία, τὰ φιλήματατά σου εἶναι ἐναγῇ, αἱ θαυμάσιαι σου θέλουν τὰ κηλιδώσῃ. Παραγνώρισας τὰ πρὸς αὐτὰ καθήκοντά σου, παρητήθης ἐκουσίως ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ νὰ τὰ ἰδῇς αὐξοῦντα πλησίον σου; ἀπόλεσας τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ τὰ ἐκπαιδεύσῃς, καὶ δὲν ἔχεις πλέον οὔτε τὸ δικαίωμα νὰ τ' ἀγαπᾷς. Δὲν θέλεις τὰ ἰδεῖς πλέον, αὐτὴ θὰ εἶναι ἡ τιμωρία σου. Ἡ χάρις αὕτη, τὴν ὁποίαν ζητεῖς, σοὶ τὴν ἀποποιούμαι. Ἐν τούτοις, προσέθηκε, παύσας μικρὸν καὶ μετὰ τινος ἐνδοιασμοῦ, καὶ ἐγὼ ἔχω χάριν τινὰ νὰ σὲ ζητήσω.

— ὦ, λέγετε, ἀνεφώνησε χύνουσ' ἄφθονα δάκρυα καὶ διὰ φωνῆς διακοπτομένης ὑπὸ λυγμῶν· δὲν θέλετε φοβηθῇ τοῦλάχιστον ἄρνησιν!

— Ὁ Παῦλος ἐφάνη διστάζων, ἔπειτα διὰ τόνου φωνῆς ὀδυνηροῦ καὶ βεβιασμένου ἐπρόφερε βραδέως καὶ μίαν πρὸς μίαν τὰς ἐπισήμους ταύτας λέξεις.

— Λέγε μου σὲ ἐξορκίζω εἰς τὸν Θεόν· Τὰ τέκνα μου δύναμαι νὰ τὰ ἐναγκαλισθῶ;

— Θεέ μου! ἀρκούντως ἐτιμωρήθην, ἀνεφώνησεν ἐκείνη μετ' ἀπελπισίας. Τιμώρησέ με, δὲν θέλω παραπενοθῆ ἀλλ' αὐτὰ τὰ ἀθῶα τοῦλάχιστον, ἃς μὴ πάθωσι διὰ τὰ ἰδικά μου σφάλματα· μὴ τὰ στερήσῃς τῆς ἀγάπης σου. Ἀγάπα αὐτὰ, δύνασαι νὰ τὰ ἀγαπᾷς, τὸ χρεωστεῖς, σοὶ τὸ ὁμνῶ!

— Φεῦ! διατὶ πρέπει νὰ ἔχω τὸ δικαίωμα ν' ἀμφιβάλλω περὶ τῆς εἰλικρινείας τῶν ὁρκῶν σου;

— Τί δύναμαι λοιπὸν νὰ σᾶς εἰπῶ, ἐάν δὲν θέλετε νὰ με πιστεύετε, καίτοι μαρτυρομένην τὸν Θεόν;

— Δὲν μοὶ ὠρκίσθης καὶ ἄλλοτε καὶ ἐνώπιον μάλιστα τοῦ Θεοῦ;

— Εἶμαι πολὺ ἔνοχος· οὐδὲν δύναται νὰ ἐλαττώσῃ τὸ σφάλμα μου· ἀλλὰ τέλος, προσέθηκεν αὕτη μετὰ φωνῆς πλήρους δυνάμεως καὶ ἐνεργείας, ἐμπνευμένης ὑπὸ τῆς μητρικῆς μερίμνης, ἀντικειμένης δὲ πρὸς τὴν ταπεινωτικὴν θέσιν της, ἡ περιφρόνησις ἔχει τὰ ὀριά της· ἐξηχερώθη τὸσοῦτον διὰ μιᾶς ὥστε νὰ φρονῇτε ὅτι θέλω ψευσθῇ καὶ πρὸς τὰ τέκνα μου, ὅτι θέλω ψευσθῇ

περὶ τῆς καταγωγῆς των; Ὅχι εἶναι ἀδύνατον! Μὴ μ' εὐσπλαγχνίζεσθε ποσῶς, ἀλλ' ἐστὲ δίκαιοι πρὸς τὰ ἀθῶα ἐκεῖνα τέκνα. Δύναμαι νὰ ὑποταχθῶ πρὸς τιμωρίαν τοῦ σφάλματός μου, εἰς τὸν σκληρὸν χωρισμὸν, τὸν ὅποιον μοὶ ἐπέβαλετε, ἀλλὰ καὶ ὑμεῖς, ἐάν δὲν ἦσθε βέβαιοι περὶ τῆς γενναιότητός σας, ἐάν ἀμφιβολία τις διαμείνῃ ἐν τῷ πνεύματί σας, μὴ μ' ἀποχωρίζετε τῶν τέκνων μου, εἶναι καθήκόν σας.

— Σᾶς πιστεύω, κυρία, εἶπε ψυχρῶς· σᾶς πιστεύω, ἐπανελάβε μετὰ συγκινήσεως.

Ἡ κυρία Βανδεμιέρη, ἀκούσασα τὴν ἐξήγησιν ἀπὸ τὸν Παῦλον περὶ τῶν αἰτιῶν, αἵτινες τὸν ἐνάγκαζον νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τῆς γυναικὸς του, διέταξε τὴν ὑπηρετρίαν της νὰ προστοιμάσῃ διὰ τὴν Ῥοζαλίαν τὸν θάλαμον τῆς νέας κόρης· ἔπειτα διὰ σοβαρῶν τινῶν λέξεων, ἀπέπεμψε μετὰ τραχύτητος τοὺς δύο συζύγους ταῦτοχρόνως, ἀναβάλλουσα εἰς αὔριον τὴν περὶ τῶν σκοπῶν της ἀπάντησιν. Διέδοκινον τὴν αἴθουσαν ἔπως ἀποσυρθῶσιν ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, ὅτε ἡ Ῥοζαλία, ἥς, ἡ νέα αὕτη δοκιμασία, ἐκτὸς τῶν τόσων ἄλλων, εἶχεν ἐξαντλήσει τὰς δυνάμεις, ἡσθάνθη ἐαυτὴν λειποψυχούσαν καὶ κλονιζομένην· Ὁ Παῦλος, πλησίον τας ἐτιῶν, ἤλθεν εἰς βοήθειάν της, καὶ τὴν συνώδευσεν, ὑποστηρίζων αὐτὴν μέχρι τοῦ θαλάμου της. Ἀφοῦ τὴν ἐβαλε νὰ καθήσῃ διετίθετο ν' ἀναχωρήσῃ, ὅτε ἡ δυστυχὴς γυνή, ἐπικαλουμένη ὄλον αὐτῆς τὸ θάρρος διὰ τῆς τελευταίας προσπάθειάς της, ἐρρίφθη εἰς τοὺς πόδας του, καὶ συνάπτουσα τὰς χεῖρας μεθ' ἱκεσίας.

— Εὐσπλαγχνίσου τὴν μητέρα, εἶπε μετὰ φωνῆς ἡλλωμένης ὑπὸ τοῦ θρήνου.

Ἐνώπιον τοσοῦτον ἀληθοῦς καὶ ἰσχυρᾶς θλίψεως, ἐνώπιον μετανοίας τοσοῦτον εἰλικρινῶς ἐκφρασθείσης, ὁ Παῦλος συνεκινήθη καὶ ἐσυγχώρησε στιγμιαίως τὰ παραπτώματά της, ἵνα τὴν παρηγορήσῃ ἱκετεύουσαν.

— Σᾶς οἰκτεῖρω, κυρία, εἶπε μετὰ γλυκύτητος. Ἐξερχομένου δὲ αὐτοῦ.

— Οἰκτεῖρατε τὴν σύζυγον, προσέθηκε διὰ τῆς αὐτῆς φωνῆς, μὴ τὴν καταρασθῆτε!

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας τὸ μίσος τοῦ συζύγου ἐπανελάβεν ὅλην αὐτοῦ τὴν ἔντασιν, καὶ ἵνα μὴ θλίψῃ πλεῖστον τὴν ἔνοχον δι' ὕδρεώς τινος, ἀπεμακρύνθη μετὰ ταχύτητος, περιοριζόμενος εἰς τὸ νὰ τῇ ρίψῃ, ὡς ἀποχαίρετμα, περιφρονητικὸν τι βλέμμα οὕτινος ἐνόησεν ἐκείνη κάλλιστα τὴν σιωπῇ καὶ ἐξευτελιστικὴν σημασίαν.

— Εἶσαι δίκαιος, Θεέ μου! ἡμὴν ἀξία τῆς τιμωρίας μου! ἀνεφώνησε κατηγοροῦσα ἑαυτὴν εἰσέτι μέχρι καὶ εἰς αὐτὸν τὸν παραλογισμὸν τῆς ἀπελπισίας της.

Εἰσελθὼν εἰς τὸν θάλαμόν του καὶ εἰς ὥραν προχωρημένην, ὁ Παῦλος, ὡς ἄνθρωπος νουνεχῆς, ἀπεδίωξε τὰς λυπηρὰς σκέψεις του, αἵτινες ἐπολιορκούν τὴν ψυχὴν του, καὶ ἐτακτοποιήσεν ἡσυχῶς τὰς ὑποθέσεις του, διέθεσε τὰ πάντα ὡς ἂν ἐμελ-

λε νὰ ἀποθάνῃ, φροντίσας ὥστε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τὰ εἰς τὴν τιμιότητά του ἐμπιστευθέντα συμφέροντα νὰ περαιωθῶσιν εὐσυνειδώς, τὸ μέλλον τῶν τέκνων του νὰ ἐξασφαλίσῃ, καὶ ὁ γέρον πατήρ του νὰ λάβῃ μέχρι τέλους τὰς ἀπαιτούμενας περιποιήσεις. Διατάξας ταῦτα, ἔγραψε δύο ἢ τρεῖς ἐπιστολάς, ἔπειτα ὀλιγοσύλλαβόν τινα καὶ πρὸς τὴν Ῥοζαλίαν, ἐν ᾗ οὐδεμία μομφὴ ἐνυπῆρχε, μᾶλλον δ' ἴσως ἦν συγχώρησις τις! Περὶ ἐκλείσε μετὰ φροντίδος τὰς ἐν εἰδεί διαθήκης ἐπιστολάς ταύτας εἰς ἓνα μόνον φάκελλον, ὃν μεταξὺ σφραγίζων, κατελήφθη ὑπὸ τῶν πρώτων λάμπων τῆς ἡμέρας. Σβῶν τότε τὸ φῶς, ἐκάθησεν εἰς ἡμιφώτιστόν τινα θάλαμον, εἰς τὴν αὐτὴν ἐκείνην θέσιν, εἰς ἣν πρό τινων ὥρων ἡ Ῥοζαλία εἶχε καθῆσαι τελευταῖον καὶ ἤρχισε νὰ σκέπτεται θλιβερώς.

— Ἐξετάζων τὸν βίον μου, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, συναισθάνομαι τὴν συνείδησίν μου ἥσυχον. Ἰσως ἔπραξα καλὸν τι, ἀλλὰ κακὸν οὐδέποτε, ὥστε νὰ αἰσθάνωμαι τύψιν συνειδήσεως. Ἡθέλησα νὰ πλουτήσω διὰ νὰ ἔχω ἀνεξαρτησίαν καὶ ὅταν παραδειγματιζόμενος ὑπὸ τοσοῦτων ἄλλων, ἡδυνάμην νὰ ἐξοδεύσω τὰς ὥραιάς μου ἡμέρας εἰς τὰς εὐφροσύνας καὶ τὰς ἀγαλλιᾶσεις τῆς ἀνθηρᾶς ἡλικίας, εἰς τὰς ἡδονάς, τὰς ὁποίας ἡ νεότης συγχωρεῖ, ἐκουσίως ἀπεστερήθην πάντων, καταδικάσας ἑμαυτὸν εἰς ἄπυστον καὶ ἰσχυρογνώμονα ἐργασίαν ὅπως ἐπιτύχῃ τάχιον τὸν ἐντιμον σκοπὸν, ὃν προσέθεν. Καὶ λοιπὸν, τί μ' ἐχρησίμευσεν ἡ πολυχρόνιος ἐκείνη γενναϊότης καὶ ὑπομονή, ἡ ἰσχυρὰ ἐκείνη καὶ εἰλικρινὴς ἀφοσίωσις πρὸς τὰ καθήκοντά μου; Τίς ἡ ἀνταμοιβὴ τοσοῦτων πεισματοδῶν προσπαθειῶν; Πλούσιος εἶμαι; ἀλλ' εὐτυχὴς, ὑπῆρξα ποτέ; Ἡ εὐτυχία ἦτο δι' ἐμὲ ἡ τάξις καὶ ἡ τῆς οἰκογενείας μου στοργή; ἀφ' οὗτοῦ ὑπάρχω ὅλα τὰ αἰσθηματά μου ἐψεύσθησαν καὶ νέου καὶ ἀνδρός. Ἡσθάνθην πάντα εἰλικρινῶς, μετὰ ζωηρότητος, καὶ πάντοτε τὰ συμβάντα ἤλθον νὰ μ' ἐξάξωσι τῆς ἀπάτης; ἡ δὲ πείρα μ' ἀπέδειξεν ὅτι ὑπῆρξα παίγνιον τῆς ἰδίας μου καρδίας. Ἡ πηγὴ τοῦ πλούτου μου μὲ ἐπιτρέπει ν' ἀμφιβάλλω περὶ τῆς ἀρετῆς τῆς μητρός μου, ἀγαπῶ καὶ μεταχειρίζομαι ὡς πατέρα μου ἄνθρωπον ὅστις, καὶ πιστεύω τοῦτο, δὲν ἔχει δικαίωμα εἰς τὴν ἰσὺν ταύτην προσηγορίαν. Ἡ γυνὴ μου πρὸς τὴν ὁποίαν οὐδεμίαν ἔπραξα ἀδικίαν, καὶ αὕτη μάλιστα μοι ἀποδίδει τὴν αὐστηρὰν ταύτην δικαιοσύνην, φεῦ! πολλὰ καλῶς τὸ ἐνόησα, ἡ γυνὴ μου μ' ἐπρόδωσεν ἀναξίως, ἄνευ αἰτίας, ἄνευ δικαιολογήματος καὶ μὲ θυσιάζει, εἰς ποῖον; εἰς ἄνθρωπον, ὅστις τὴν περιφρονεῖ. Τὰ δὲ τέκνα μου, τὰ τέκνα μου αὐτά, μήπως ἔχω πολλὴν βεβαιότητα ὅτι εἶναι ἐδικά μου;

Εἶπε καὶ ἔθλιψε τὴν κεφαλὴν ἐντὸς τῶν χειρῶν, στήριξας τοὺς ἀγκῶνάς του ἐπὶ τῶν γονάτων, καὶ προσηλώσας τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τὴν γῆν, ἤρχισε νὰ χύνῃ δάκρυα, δάκρυα θαλερὰ, ὡς τοὺς

(Εὐτέρπ. Τόμ. Ζ'. φυλλ. 28)

σταγόνas ἐκείνους, οἵτινες προηγοῦνται πάντοτε ὑετοῦ ῥαχδαίου καὶ θελλώδους.

— Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν τίποτε ἱερὸν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ; ἀνεφώνησε μετ' ἀγανακτήσεως οὐδὲν αἰσθημα ἄληθές, οὐδεμία μόνιμος στοργή! οὐδαμοῦ εἰλικρινῆς ἔρω; Ὅσοι μεταχειρίζονται τὰς γυναῖκας ὡς φροῦδα παίγνια, ἔχουσι λοιπὸν δίκαιον, καὶ ὅσοι ὡς ἐγὼ τὰς σέβονται καὶ τὰς καθιστῶσι σεβαστάς, ἐνοῦντες τὴν τύχην αὐτῶν εἰς τὴν ἐκείνων καὶ τιμῶντες αὐτάς διὰ τοῦ διπλοῦ ὀνόματος τῆς συζύγου καὶ τῆς μητρός εἶναι ἀνόητοι καὶ παίγνια ἀπάτης. ὦ Θεέ μου! νὰ μὴ δύναται τις νὰ σέβεται τὴν μνήμην τῆς μητρός του, νὰ μὴ δύναται νὰ ὑπολήπτεται τὴν γυναῖκα εἰς τὴν ὁποίαν ἔδωκε τὸ ὄνομά του, νὰ φοβῆται ν' ἀγαπᾷ τὰ τέκνα του, νὰ μὴ τολμᾷ ν' ἀγαπᾷ πλέον κἀνένα, νὰ ζῇ ἄνευ στοργῆς καὶ ἄνευ ἔρωτος, δυσπιστῶν πρὸς τὸ εὐνοϊκώτερον μειδίημα, ἀπιστῶν πρὸς τὴν φιλικώτερον ἔνδειξιν, περιφρονῶν ὅλα τὰ αἰσθηματά! νὰ ἔχῃ τις τὴν καρδίαν τριάνκοντα ἔτη κενὴν παντὸς αἰσθηματος καὶ τὴν ψυχὴν ἐξηραμένην ἐκ τῆς ἀπάτης! Τί ἔπραξα καὶ τοσοῦτον σκληρὰ ὑπῆρξεν ἡ εἰμαρμένη μου; Μήπως λοιπὸν, ὦ Θεέ μου, πρέπει ν' ἀμφιβάλλω καὶ περὶ αὐτῆς τῆς προνοίας;

Ἠγέρθη καὶ ἤρχισε νὰ περιπατῇ τεταραγμένος.

— Αὕτη τὴν ὁποίαν ἠγάπων τόσο, εἶπεν ἀκόμη μετ' ἐκφράσεως ὀδυνηρᾶς, αὕτη, τὴν ὁποίαν ἐπίστευον τόσο καθαρὰν, τόσο εἰλικρινῆ, καὶ νὰ τὸ εἰπῶ, τόσο εὐτυχὴ διὰ τὸν ἔρωτά μου, ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας μετ' ἐξήπατα! αὕτη οὐδέποτε μετ' ἠγάπησεν! ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἀδυναμία μου! Ἡ σκληρὰ αὕτη βεβαιότης, ὅτι οὐδέποτε μετ' ἠγάπησε, ὅτι πάντοτε μετ' ἠπάτα, μετ' ἐπρόβλεψε ὀδυνηροτέραν λύπην ἀπὸ τῆς προδοσίας αὐτῆς καὶ τῶν ὀλεθρίων ἀποτελεσμάτων. Ἐν τούτοις αὖριον ἢ μᾶλλον μετὰ τινος ὥρας, ὅτε τὸ αἶσχος τῆς διακοινωθῇ διὰ τοῦ διαζυγίου μας καὶ διὰ τῆς μονομαχίας, ἡ ἀτιμία τῆς θέλει ἀντανακλασθῇ ἐπ' ἐμέ. Καὶ ἄλλοι μὲν θέλουσιν εὖρε εὐχαρίστησιν τινα εἰς τὴν συμβᾶσάν μοι δυστυχίαν, εἰς ἄνθρωπον ἐντιμον προδοθέντα ἐν τῇ ἐμπιστοσύνῃ του, εἰς νόμιμον σύζυγον ἀτιμασθέντα καὶ εἰς πατέρα ἀναλαμβάνοντα εἰς ἑαυτὸν ὀλόκληρον τὴν δύσκολον ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων του, ὅταν ἡ εὐτυχία ὅλη τῆς οἰκογενείας του καταστραφῇ, τὸ πρᾶγμα εἶναι τόσο γελοῖον, τῇ ἀληθείᾳ, πρόξενον τοσοῦτου γέλωτος! Τὸ ὄνομά μου ὅπερ ἡ ἀνεπίληπτος διαγωγὴ μου καὶ αἱ πράξεις τοῦ βίου μου κατέστησαν σεβαστόν, θέλει γίνεαι ἀντικείμενον γέλωτος! ἀντικείμενον τῶν χονδροειδεστάτων σαρκασμῶν, μῦθος καὶ χλεύη τῶν ἀέργων, ἐν τῷ σκότει μὲν, ἀλλ' ἀρκοῦντως ἐκφανῶς ὥστε νὰ προσβληθῇ παρὰ πάντων καὶ τοσοῦτον ἐπιτηδεύω ὥστε νὰ μὴ δύναμαι νὰ ὑπερασπίσω ἑμαυτόν. Καὶ εἰς τὴν χαμερπῇ ταύτην ἐξουθένωσιν, εἰς τοὺς ἀτίμους τούτους λόγους, εἰς τὰ ὑβριστικὰ ταῦτα μειδιάματα τὰ ὁποῖα εἶναι ἐξευτελιστικὴ ποινὴ σφάλματος

οὐχὶ ἰδικοῦ μου, πρέπει ἐξ ἀνάγκης νὰ ὑποταχθῶ καὶ νὰ ὑποφέρω τὸ στίγμα, καὶ νὰ καταπῶ τὰς περὶ φρονήσεις ἐπεσιδὴ ἡ γυνή μου, ἀπατηθεῖσα παρ' ἐνὸς αἰσχροῦ, ἐλησμονήσῃ τὴν τιμὴν καὶ τὰ καθήκοντά της καὶ μὲ ἠνάγκασεν νὰ τὴν χωρίσω! Ὁ ἀνθρώπινος δικαιοσύνη! ὦ θεῖα δίκη!

Ἐν τούτοις ὁ ἐωθινὸς θόρυβος τῆς μεγάλης πόλεως, ἐκ τοῦ ὕπνου ἐγειρομένης, ἤρχισε ν' ἀκούεται. Ὁ Παῦλος ἐπανορθώσας τὴν ἀταξίαν τῆς ἐνδυμασίας του, ἐζήτησε τὸ ὄχημά του. Πρὶν ἢ ἐξέλθῃ ἠθέλησε ν' ἀσπασθῇ τὰ τέκνα τοῦ ἡνοῖζε μετὰ προφυλάξεως τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνός των, καὶ τὰ εὔρε κοιμώμενα, τὸ μειδίωμα ἔχοντα εἰς τὰ χεῖλη, περιχαρῇ καὶ πλήρῃ χάριτος καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ὕπνῳ. Δυστυχῇ τέκνα! ὁρῶντ' ἀπὸ πρὶν ἢ παρέλθῃ ἴσως μία ὥρα! Ὁ Παῦλος τὰ ἡσπάσθη, διὰ φιλήματος καὶ ἡ μήτηρ των τ' ἀφύπνιζε καθ' ἑκάστην πρωΐαν. Ἀπατηθέντα ἐκ τῆς θωπείας ταύτης, ἡνοῖξαν τοὺς ὀφθαλμούς· ὁ Παῦλος ὅστις κατ' ἀρχὰς ἀπεμακρύνθη ἵνα μὴ ταράξῃ τὴν ἡσυχίαν των, ἐστράφη πρὶν ἢ τ' ἀφήσῃ, ὅπως ῥίψῃ ἐπ' αὐτῶν τελευταῖόν τι βλέμμα στοργῆς. Ἰδὼν δὲ αὐτὰ ἐξεγερθέντα καὶ εὐδιαθετα, ἐποίησε πρὸς αὐτὰ μακρόθεν, ἐν εἶδει θωπείας, νεῦμά τι, καὶ ἐφαίνετο περιμένων τὴν πρώτην λέξιν των, ὡς λέξιν ἀποχαιρετήματος, μεθ' ἣν νὰ φύγῃ. Ἀμφότερα συγχρόνως διὰ φωνῆς γλυκείας καὶ ζωηρᾶς ἐπρόφεραν ἐν ὄνομα, ἀμφότερα τὸ αὐτὸ, ὅπερ καθ' ἑκάστην ἔλεγον τὸ πρῶτον· ἐκάλεσαν τὴν μητέρα των! Δύστηνα τέκνα!

Ὁ Παῦλος ἀπεμακρύνθη βιαίως, τὴν ἀπελπίσαν φέρων εἰς τὴν ψυχὴν.

Περὶ τὴν δεκάτην ὥραν ὁ ὕβρισθεις σύζυγος καὶ ὁ Ἑρνέστης Σαθρὰν συνηντῶντο, συνοδευόμενοι ἕκαστος ὑπὸ δύο μαρτύρων, ἐπὶ θέσεως εἰς μονομαχίαν καταλληλότετα ἐκλεχθείσης, κειμένης δὲ περὶ τὴν Μορμάρτην, εἰς ἣν ἐφθασαν διὰ διαφορῶν περιστροφῶν καὶ δυσκόλων καὶ ἐπικινδύνων ἀτραπῶν.

Ὁ Παῦλος οὐδέποτε εἶχε μονομαχήσει. Εἰς ἡλικίαν καθ' ἣν θέλει τις νὰ δοκιμαζῇ ὀλίγον ἀπ' ὅλα, εἶχεν, ἐν διαστήματι μηνῶν τινῶν, φοιτήσει εἰς σχολεῖον ὀπλασκίας (salle d'armes) ἔνθα ἐζησκεῖτο, σπανίως ὅμως ἄνευ διαθέσεως ἢ προθυμίας. Καὶ ἤδη ἐμελλε τὸ πρῶτον νὰ αἰσθανθῇ τὴν κραταίαν ἐκείνην συγκίνησιν, ἣν καὶ ὁ ἀνδρείοτερος δοκιμάζει εἰς τὴν θέαν τοῦ ἀφώνου στόματος ὅπλου τινός, διευθυνομένου ὑπὸ ἐμπείρου χειρός, ὑπὸ βλέμματος ὑπομονητικοῦ, ὅπλου τὴν κτηρὰν φωνὴν τοῦ ὁποίου ἀκούει τὸ θυμὸν, ἀφοῦ μόνον ἐπληρώθῃ θανασίμως. Ὑποτάσσεται τις εἰς τὸν θάνατον, θυσιάζει εὐχαρίστως τὰς ἡμέρας του ὑπὲρ τῆς ὕβρισθειας τιμῆς του, ὑπὲρ δικαιοῦματος παρχαγωρισθέντος, ὑπὲρ πράγματος ὅπερ πιστεύει δίκαιον. Τινὲς μάλιστα, ἐκ τῶν ἐχόντων εὐγενεστέρην φύσιν, ἀρέσκονται ν' ἀψηφῶσι τοὺς κινδύνους καὶ ζητοῦσι τὴν ἐκ τούτων συγκίνησιν. Πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων τέλος πάντων ἀγαπᾷ

σοῦσι τὸ θάρρος των πολλαχῶς καὶ πολυτρόπως· ἀλλ' οὐδεὶς ἤθελε μείνει ἐπὶ μακρὸν ἀπαθῆς εἰς τὴν σιωπηρὰν ἀπειλὴν ἐνὸς πιστολίου...

Γενομένων τῶν συμφωνιῶν ὑπὸ τῶν μαρτύρων, ὁ Παῦλος ἵστατο κατὰ μέρος, προσπαθῶν νὰ κρύψῃ τὴν προφανῆ ἀνησυχίαν του, ἣν τῷ ἐπροξένει ἡ διὰ χαμηλῆς φωνῆς συνομιλία τῶν φίλων του, ἡ βεβιασμένη στάσις των καὶ ἡ ἀπελπιστικὴ βρυδύτης τῶν λαμβανομένων παρ' αὐτῶν μέτρων.

Ὁ Ἑρνέστης Σαθρὰν μόνος, ἐπίσης· ἐκάθητο εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν τοῦ ἐδάφους, καὶ ἀπεκάπνιζε μεθ' ἄκρας γαλήνης τὸ σιγάρων του. Ἡ θέα τῶν προετοιμασιῶν μονομαχίας δὲν ἦτο νέα δι' αὐτόν· εἶχε πολλάκις κτυπηθῇ, διότι ἦν ἐπιρρέπτης εἰς τὰ βίαια ταῦτα παίγνια. Ἡ βεβαία στάσις του καὶ τὸ ἀδιάφορον τοῦ ἥθους του ἀντέκειντο παραδόξως πρὸς τὴν νευρικὴν συγκίνησιν τοῦ ἀντιπάλου του, καὶ ὅμως πότερος αὐτῶν ἦν ὁ γενναῖος καὶ ὁ μεγαλόψυχος;

Ἐτέθησαν τριάκοντα βήματα μακρὰν ἀλλήλων ἔχοντες καὶ τὸ δικαίωμα νὰ προβῶσιν οἷς κατὰ τοῦ ἐτέρου δέκα βήματα ἐμπρὸς καὶ νὰ ῥίψωσι κατὰ θέλησιν. Ὁ Ἑρνέστης ἐπροχώρησε κατ' ἀρχὰς, βήματι ταχεῖ, καὶ κρατῶν κατὰ σκοπὸν τὸ πιστόλιον μέχρι τῆς χαρκαθείσης γραμμῆς. Ὁ δὲ Παῦλος ἔμεινεν εἰς τὴν θέσιν του, ἀκίνητος καὶ συνεσταλμένος, σκοπεύων τὸν ἀντίπαλόν του· αἴφνης ἠκούσθη ὁ κρότος διπλοῦ πυροβολήματος. Ὁ Παῦλος ἔφερεν ἀκουσίως τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας του, ὡς διὰ νὰ βεβαιωθῇ ὅτι ἐπαλλεν εἰσέτι. Ὁ δὲ Ἑρνέστης περιέγραψε ἡμικύκλιον, ἥπλωσε τὰς χεῖρας ὀριζοντίως καὶ ἔπεσεν ἀναίσθητος ἐκτάδην. Ἡ σφαῖρα τὸν ἐκτύπησε κατὰ μέτωπον εἰς τὸ μεσόφρουον, καὶ ὁ θάνατος ἐπῆλθεν ἐν ἀκαρεῖ...

Ὁ Παῦλος, ἰδὼν τὸν Ἑρνέστην πεσόντα, ἐπλησίασε τοὺς φίλους του, θλίψας αὐτοῖς τὴν χεῖρα, χωρὶς νὰ προσφέρῃ λέξιν, καὶ ἀπεμακρύνθη. Ἐπαυελθὼν εἰς τὸν οἶκόν του, μικρὸν πρὶν τῆς ὥρας καθ' ἣν ἀνοίγεται τὸ γραφεῖόν του, εὔρεν αὐτὸ πεπληρωμένον ὑπὸ πολυριθμῶν πελατῶν, οὓς, ἡ φήμη τῆς δυστυχίας του, διακονωθεῖσα, εἶχε καταταράζει, φοβομένους μὴ πάθωσι τὰ συμφερόντα των, ἀλλὰ τοὺς ὁποίους ἡ παρουσία του ἤρκεσε νὰ καθησυχάσῃ. Ἐν τούτοις ἡ σιωπηλὴ αὐτῇ εἰδοποίησις τῷ ἔδωκε νὰ νοήσῃ ὅτι ἡ φροντίς τῆς πιστώσεώς του τῷ διέσταντε νὰ ικανοποιήσῃ, ὅσον καὶ ἂν ἤθελε ζημιωθῇ, τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἐπαγγέλματος του, καὶ δι' ὑπερφηάνου βλέμματος, ὑπῆγεν εἰς τὸ χρηματιστήριον. Ὀλῶν οἱ ὀφθαλμοὶ ἐστράφησαν πρὸς αὐτόν, καὶ ἐπὶ μίαν στιγμὴν, ὑπῆρξε τὸ ἀντικείμενον τῶν συνδιαλέξεων. Μέχρι τοῦδε, ἐν τούτοις, δὲν ἐγνώριζον εἰμὴ τὴν προδοσίαν τῆς γυναικός του, καὶ τὴν αἰφνιδίαν πονὴν αὐτῆς· τὰ δὲ συμβάντα ταῦτα, ἀπὸ στόματος εἰς στόμα παραμορφωθέντα καὶ διὰ τῆς παχυλῆς φαντασίας τῶν οἰκονομολόγων καλλωπισθέντα, ἀπώλεσαν τὸν ὀδυνηρὸν χαρακτῆρα τῆς ἀληθείας.

προυναιζόμενα ὑπὸ χρώματα ρομαντικῆς τινος πλεκτάνης ἐρωτικῆς. Ἀλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ ἐλευθερία ἐκβασις τῆς μονομαχίας εἰσέδω εἰς τὸ κέντρον ἐκεῖνο, ὅπου τὰ πάντα γινώσκονται, ὅπου πᾶσα εἰδησις εἰσχωρεῖ, ὅπου πᾶν ψεῦδος πιστεύεται, ὅπου πᾶσα δυστυχία εὐρίσκει ἡχῶ, μυριάκις ἐπαναλαμβάνομένη, καὶ ὅπου οὐδεμία χεὶρ τὴν συνδράμει· τότε ἡ χλεῦνὴ δὲν συνέπτυξε πλέον οὐδὲν χεῖλος, καὶ ὅταν ἀπεσύρθη, ὁ Παῦλος ἠδύνατο νὰ κρίνῃ ἀπὸ τὴν ἑκφρασίαν τῶν φυσιογνωμιῶν, ἀπὸ τὸ σέβας τὸ ὁποῖον ἕκαστος τῷ ἀπέδιδεν ἐν τῇ διαβάσει του, ὅτι ἡ ἀτυχία του δὲν ἦτο πλέον μυστήριον. Καὶ ἦτο ζωηρὰ δι' αὐτὸν παρηγορία τὸ νὰ βλέπῃ ὅτι, ὅχι μόνον δὲν διήγειρε γέλωτα ἢ οἶκτον, ἀλλ' ἐξεναντίας, ἐγένετο σεβαστὸς καὶ ἐν τῇ δυστυχίᾳ του αὐτῇ.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἡ Ροζαλία, ἐν καρδίᾳ συντετριμμένη, τεταπεινωμένη ἔχουσα τὸ μέτωπον, ἀνεχώρει πρὸς τὸν ἐξοχικὸν οἰκίσκον, ὃν ἡ μήτηρ τῆς εἶχεν εἰς Τερψιθέαν (Bellevue). Τὴν πρωτὴν εἶχε τὰ πάντα ὁμολογήσει πρὸς τὴν μητέρα τῆς, ἥτις, ἐγώιστῃς καὶ ἐν τῇ ὁδῷ τῆς, καὶ ὑπερακριβὴς εἰς τὰς ἀρχάς τῆς, οὐδόλως συνεκινήθη, ὑπὸ τῆς εἰλικρινείας τῆς θλίψεως τῆς θυγατρὸς τῆς· ἀποβλέψασα δὲ εἰς μόνον τὸ μέγεθος τοῦ σφάλματος τῆς, τὴν μετεχειρίσθη ἀσπλάγχχνος, διατάξασα αὐτῇ, νὰ μὴ ἐμφανισθῇ πλέον ἐνώπιόν τῆς. Ἡ Ροζαλία, ἐνθυμούμενη τὰ τέκνα τῆς, ἡρώτα ἑαυτὴν ἂν ἡ μήτηρ ἔχρῳσται νὰ φέρῃ εἰς τὴν θυγατέρα τῆς τὸν τελευταῖον αὐτὸν κτύπον, ἵνα τὴν καταθράσῃ· ἡρώτα ἂν δὲν ἦτο μᾶλλον καθήκον τῆς νὰ τὴν παρηγορήσῃ ἐν τῇ θλίψει τῆς, ὅτε πάντες, ὅσοι τὴν ἠγάπων, ἐγκατέλειψαν αὐτὴν, ὅτε ἡ κοινωνία τὴν ἀπώθει. Δυσαρεστηθεῖσα πλέον ἢ λυπηθεῖσα ἐκ τοῦ ὅτι δὲν εὔρε στήριγμα οὐδὲ προστασίαν ὑπὸ τὴν μητρικὴν στέγην, ὑπέκυψεν ἐν σιγῇ εἰς τὴν καταδίκην ταύτην, χωρὶς ν' ἀντιτάξῃ εἰς τὴν σκληρότητα οὔτε ἐν παράπονον, χωρὶς νὰ ζητήσῃ νὰ ἐλαττώσῃ αὐτὴν, οὔτε δι' ἰκεσίας τινός. Εἰσερχομένη εἰς τὸν θάλαμόν τῆς, ἀφοῦ ἀπεχώρησεν ἀπὸ τῆς μητρὸς τῆς, εὔρε γυναῖκά τινα περιμένουσαν αὐτήν. Ἦν δ' αὕτη ἡ θαλαμηπόλος τῆς, τὴν ὁποίαν ἐκάλει παιδαγωγὸν, γυνὴ ἐξαίρετος, ἥτις τὴν ἀνέθρεψε, ἥτις τὴν ἡκολούθησεν ὑπανδρευθεῖσαν, καὶ ἥτις σήμερον ἤρχετο εἰσεῖν νὰ τὴν παρηγορήσῃ.

— Ὁ Θεὸς δὲν μ' ἐκατέλειψε λοιπὸν, ἀνεφώνησε ῥιπτομένη εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ἀγαθῆς Ἰωσήφνης τῆς, διότι μὲ στέλλει μίαν φίλην. Ἀμρότεραι δ' ἠτοίμασαν τὰς ἀποσκευάς των, ἀσχοληθεῖσαι τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας, καὶ περὶ δειλὴν ἡ Ροζαλία ἔφρευγε καὶ δεύτερον τὴν πατρικὴν οἰκίαν, ἀλλ' ἤδη ἵνα ὑπάγῃ καὶ κλεισθῇ, εἴκοσι καὶ δύο ἐτῶν μόλις τὴν ἡλικίαν, εἰς τὴν ἐρημίαν, ἔνθα ἔμελλε ν' ἀποτίσῃ τὴν ποινὴν τοῦ σφάλματός τῆς, εἰς τὴν μόνωσιν καὶ ἐγκατάλειψιν μακρὰν παντός προσφιλοῦς ὄντος.

Τῇ ἐπαύριον τὸ πρωτὶ, ὁ Παῦλος ἔλαβεν ἐπιστο-

λὴν τινα τῆς κυρίας Βανδερμιέρης, ἥτις τὸν ἐπληροφόρει περὶ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς περὶ τῆς θυγατρὸς τῆς, τὸν διέταττε δὲ νὰ διαθέσῃ τὴν περιουσίαν τῆς Ροζαλίας ἐπ' ὀνόματι τῶν τέκνων τῆς καὶ νὰ τὴν διαχειρισθῇ αὐτὸς οὗτος, ὡς φυσικὸς αὐτῶν κηδεμὼν. Ὁ Παῦλος δὲ διέταξε νὰ δοθῇ πᾶν ὅ,τι ἀνῆκεν εἰς τὴν γυναῖκά του, τὴν ἱματιοθήκην, τὰ βιβλία τῆς, τὰ χαρτιά τῆς, τὰ κοσμηματά τῆς, ὡς καὶ αὐτὰ τὰ μικρὰ καὶ περιττὰ σκεύη· οὐδὲν ἀνῆκεν αὐτῇ ἥθελε νὰ διατηρήσῃ ἐκ τὸς ἐνὸς μόνου ἐν τούτοις, τῆς εἰκόνας τῆς.

Ἐνῷ οἱ τῆς οἰκίας ἐξετέλουν τὰς θλιβεράς ταύτας προπαρασκευάς, καὶ ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ κυρίου, ὁ πατὴρ Σαμπανῆς περιήρχετο ἔνθεν καθεῖθεν περίλυπος, τὴν κεφαλὴν ἔχων κεκυρταῖαν, τὸν ὀφθαλμὸν ἔνδακρυν, καὶ τὰς χεῖρας ἐπὶ τῆς ῥάχews· ἐπὶ τέλους εἰσέδυσεν ἡσύχως εἰς τὸ δωμάτιον, ἔνθα ἦτο μόνος ὁ υἱὸς του. Ὁ δῦσμοιρος αὐτὸς εἶχε μάθει ἔξωθεν μόλιον καὶ παρ' ἀδιαφόρων ἢ ὑποδεεστέρων τὰ συμβάντα, ἅτινα ἐτάραξαν τὴν οἰκογένειαν, οὐδ' ἐδύνατο νὰ πεισθῇ περὶ τῆς ἀληθείας αὐτῶν. Ἰνα πιστεύσῃ τὴν νύμφην του ἔνοχον, ἔπρεπε τοῦλάχιστον ν' ἀκούσῃ καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ υἱοῦ του. Μετὰ τινὰς στροφάς εἰς τὸν θάλαμον, ἐπελήφθη τὴν πρώτην στιγμὴν, καθ' ἣν εὐρέθησαν μόνον, καὶ ἐπλησίασε τὸν Παῦλον, τείνας αὐτῷ τὴν χεῖρα, χωρὶς νὰ τῷ εἰπῇ λέξιν.

Ὁ Παῦλος τὴν ἔθλιψε μετὰ συγκινήσεως.

— Ἄ, ἰδῶμεν, Παῦλε, εἶπεν ὁ πατὴρ ἐν ἀμηχανίᾳ καὶ μετὰ βραχεῖαν σιωπὴν, μὴ κλείεσαι ἔτσι μόνος σου· δὲν τολμῶ νὰ σὲ κυττάξω, μὲ φοβίζεις.

Ὁ Παῦλος ἀνήγειρε τὴν κεφαλὴν μετὰ κόπου.

— Δὲν θέλω νὰ σὲ προσενήσω θλίψιν, ἐπανέλαβεν ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος μετὰ δισταγμοῦ, ἐν τούτοις πρέπει νὰ ἐνοῇς, ὅτι δὲν δύναμαι νὰ μείνω ξένος τῆς θλίψεώς σου· αὐτὴ ἡ διαβολο-μετακόμισις μου γυρίζει τὰ μυαλά. Εἶπέ με, προσέθηκε δυσκολώτερον ἐκφραζόμενος, μήπως... μήπως λοιπὸν εἶναι ἀληθὴ ὅσα λέγουσιν;

Ὁ Παῦλος διεκoinώσας πρὸς τὸν πατέρα του ἐξομολόγησιν ἡμιτελῇ, ἵνα ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ τὸν διδάξῃ τίνα διαγωγὴν ἔχρῳσται νὰ τηρήσῃ πρὸς τοὺς ξένους καὶ πρὸς ἑαυτόν.

— Μ' ἐνόησες, τὸν εἶπε τελειόνων.

— Μάλιστα, ἀποκρίνεται ὁ γέρον βαθέως συγκινηθεὶς, θ' ἀκολουθήσω τὰς ὁδηγίας σου κατὰ γράμμα. Θεέ μου, τίς ἤθελε ποτὲ πιστεύσει;...

— Καὶ ἂν θέλῃς, νὰ μὲ ὑποχρεώσῃς, δεικνύς ὁ υἱός, ἐπ' οὐδεμιᾷ αἰτίᾳ νὰ μὴ προφέρῃς τὸ ὄνομά τῆς ἐνώπιόν μου.

— Θέλω τὸ κάμει ὅσον εἶναι δυνατόν, ἀλλὰ δὲν σοῦ φθ κρύπτω, τοῦτο θά μ' εἶναι ὀλίγον τραχύ. Τὶ νὰ σ' εἰπῶ, ἡ ἔξις! εἰς μάτην κάμνει τινὰς ἀποφασιν, ἡ ἔξις εἶναι ἰσχυροτέρα τῆς ἀποφάσεως. Τὶς ποτε δύναται νὰ λησμονήσῃ τὸσον ταχέως ἕνα τέκνον, τὸ ὁποῖον ἀγαπᾷ πρὸ χρόνων... Ματχίως θὰ εἰπῇ τις, αὐτὴ εἶν' ἐνοχος, ἀλλ' ἐκεῖνο ποῦ ὑπάρχει ἐδῶ μέσα, εἶπε μετὰ χειρονομίας ἐνεργη-

τικῆς, τύπτων βιαίως ἐπὶ τῆς καρδίας του, δὲν εἰμπορεῖ ν' ἀποσπασθῇ εὐκόλως. Θέλεις ἴσως ἀναγκασθῇ νὰ μ' ἐπαναφέρῃς ἐνίστε εἰς τὸ καθήκον μου.

Ἐν τούτοις ἤλθον νὰ εἰδοποιήσωσι τὸν Παῦλον, ὅτι ὁ ἡνίοχος ἦν ἔτοιμος ν' ἀναχωρήσῃ. Τότε παρήγγειλε τὸν ἄνθρωπον τῆς ἐμπιστοσύνης του νὰ συνοδεύσῃ καὶ νὰ ἐπιτηρῇ δύο φακέλλους ἐσφραγισμένους, οἵτινες ἔπρεπε νὰ ἐγγεμισθῶσιν ἀσφαλῶς εἰς τὴν Ῥοζαλίαν. Ὁ μὲν περιεῖχε περιγραφὴν τοῦ ἐτησίου εἰσοδήματός της καὶ τῆς ὁλοσχεροῦς προικὸς της, ὁ δὲ, ἐπιστολὰς τοῦ Ἐρνέστυ Σαβράν, τὰς ὁποίας δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐκεῖνος ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ἐξαδέλφην του, καὶ τὰς ὁποίας φίλος τις διακριτικὸς κατέθεσε παρ' αὐτῇ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ θύματος. Ὁ Παῦλος δὲν εἶχεν ἀνοίξει τὸν τελευταῖον τοῦτον φάκελλον.

Ὁ θόρυβος, ὃν ἐπροξένησε τὸ ὄχημα ἀναχωροῦν, ἀντήχησεν ὀδυνηρῶς εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ· τὴν στιγμήν ταύτην τὰ βλέμματά των συννηντήθησαν· ἐξέφραζον τὴν αὐτὴν ἀλγεινὴν ἐκφρασιν.

— Τατέ... τετέλεσται, λοιπὸν, εἶπεν ὁ γέρον μετὰ κόπου, τετέλεσται διὰ παντός ;

— Διὰ παντός ! ἐπανελάθεν ὁ Παῦλος, στρέφων τὴν κεφαλὴν. (ἀκολουθεῖ.)

ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ

ΡΩΣΣΙΑ ΚΑΙ ΡΩΣΣΟΙ.

(Συνέχεια ὅρα φυλ. 26)

Β'.

Ὁ βίος ὃν διάγει ὁ Ῥώσσος ἄρχων ἐν ταῖς γαίαις αὐτοῦ δὲν ὁμοιάζει τὸν ἐν ταῖς πόλεσι καὶ ἐν τῇ αὐτῇ· διότι ἐδῶ μὲν εἶναι δούλος, ἐκεῖ δὲ δεσπότης. Ἀπὸ πρῶτα καθήμενος ἐπὶ εὐρυχώρου θρανίου, περιτετυλιγμένος διὰ τῆς οἰκιακῆς ἐσθῆτος αὐτοῦ, ῥοφῶν τὸν καπνὸν του διὰ μακρᾶς καπνοσύριγγος, ἀκροάζεται τοὺς ὑποτελεῖς του. Ἀλληλοδιαδόχως βλέπει ἐρχομένους τὸν ἐπιμελητὴν τῶν κτημάτων, τοὺς δημογέροντας, τοὺς λογιστὰς, πάντας τὸν πῖλον ὑπὸ μάλῃν ἔχοντας καὶ τὰ βιβλία των ἀνὰ χεῖρας. Δίδουσι λόγον τῆς διαχειρίσεως αὐτῶν, ἐκθέτουσι τὰ ἀποτελέσματα τῶν παρελθουσῶν ἐργασιῶν, καὶ συζητοῦσι τὰ περὶ τοῦ μέλλοντος σχέδιά των. Βελτίωσις τῆς καλλιεργείας τῶν γαιῶν, τῆς δεινροτομίας, τῆς διατηρήσεως τῶν νομῶν, τῶν κήπων· σχέδια μεταρρυθμίσεως τοῦ βίου τῶν δουλαποίκων, τῆς χρηματικῆς ἢ καρπικῆς ἀποφορᾶς αὐτῶν, τῆς συνδρομῆς αὐτῶν κατὰ τὴν νεοσυλλεξίαν, τῆς ἐλαφρύνσεως ἢ αὐξήσεως τῶν φόρων, τοι-

αὐτὰ εἰσι τὰ ζητήματα τὰ ἐπασχολοῦντα συνήθως τοὺς Ῥώσσους ἄρχοντας.

Ἀλλὰ τῶν ἐντεύξεων τούτων οὐδαμῶς ἀποκλείονται οὐδ' οἱ χωρικοί, ἀλλὰ γονυπετεῖς παρουσιάζονται εἰς τὸν κύριον αὐτῶν, κρατοῦντες ἐπὶ κεφαλῆς τὰς ἀναφορὰς των. Ἄν δὲ δὲν κατέστησαν ἀνάξιοι τούτου, λαμβάνουσι παρὰ τοῦ δεσπότη τοῦ φιλόφρονος ὑποδοχὴν καὶ ἂν ἡ ἀναφορά των ᾖ δικαία, ἄμεσον αὐτῆς ἐνέργειαν. Τότε δὲ ἀρχίζου ἐνδείξει τῆς εὐγνωμοσύνης αὐτῶν καὶ εὐχαλᾷ ἀτελεύτητοι, ἂν ὁ δεσπότης δὲν τοὺς ἀπεχαιρέτα δίδων αὐτοῖς τὴν χεῖρα εἰς φίλημα.

Τὸ ἔθιμον δὲ τοῦ παρουσιάζειν ἀναφορὰν ἐπὶ κεφαλῆς εἶναι ἀρχαιότατον. Καὶ τοι δὲ οἱ Ῥώσσοι ἄρχοντες μᾶλλον τῶν πατέων αὐτῶν ἐξοικειωθέντες πρὸς τὰ εὐρωπαϊκὰ ἦθη, ζητοῦσι παντοιοτρόπως νὰ τὸ καταργήσωσιν, οὐχ ἥττον ὑφίσταται παρὰ πολλαῖς ἀρχαίαις οἰκογενεαῖς. Καὶ τοῦτο ὡς ἐκ τῆς ἐπιμονῆς, ὡς εἶπον, τοῦ Ῥώσσιου πνεύματος καὶ τῆς ἀπαραδιάστου αὐτοῦ ἀφοσιώσεως πρὸς τὰ πατροπαράδοτα ἔθιμα.

Τὴν ἐνάτην τῆς πρωῆας ὥραν, ὁ Ῥώσσος ἄρχων πίνει τὸ τέϊ του, χωρὶς ν' ἀφήσῃ τὴν καπνοσύριγγά του, ἢ νὰ διακόψῃ τὰς ἐργασίας του. Τὴν ἐνδεκάτην ἀριστᾷ, εἶτα περιέρχεται τὸ κτῆμα αὐτοῦ, τὴν τετάρτην μετὰ μεσημβρίαν δειπνεῖ καὶ τὴν ὀγδόην πίνει τὸ δεύτερον τέϊ. Καὶ τοιοῦτον βίον διάγει. Ἐρχονται ἀκολουθῶς αἱ θῆραι, αἱ ἄλιεῖαι, αἱ ἐπισκέψεις, αἱ ἑορταί, αἱ μακρυναὶ ἐκδρομαί, αἱ διαποικίλλουσαι τὴν μονοτονίαν καὶ συντέμνουσαι τὴν διάρκειαν τῆς θερινῆς ὥρας.

Ἡ ζῶη δὲ αὕτη εἶναι ἀληθῶς ἐξαισία. Βασιλεὺς ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ εἶναι ἑκατοντάκις ἥττον εὐτυχῆς τοῦ ἐν τῇ ἐπαύλει αὐτοῦ βογιαῖρου. Καὶ ἐνταῦθα ὁμιλῶ περὶ τῶν ἀρχαίων ἐκεῖνων ἀρχόντων, οἵτινες, ἀπολαύοντες ἀπ' αἰῶνων τῆς ἐξουσίας ταύτης, ἐξωκειώθησαν φυσικῶς πρὸς τὰς πομπὰς αὐτῆς καὶ δὲν σκέπτονται εἰμὴ πῶς νὰ καταστήσωσιν αὐτὴν γλυκεῖαν καὶ πατρικὴν εἰς τοὺς πολυαρίθμους ὑποτελεῖς των. Ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ὀφίπλοιοι τινες καὶ παρεισγεγραμμένοι ἀρχοντίσκει μεταχειριζόμενοι τὴν δοθείσαν αὐτοῖς ἐξουσίαν πρὸς κατάθλιψιν καὶ βίαν, καὶ οὗτοι εἰσὶν οἱ ἀθλιώτατοι τῶν ἀνθρώπων. Πολλάκις οἱ χωρικοὶ των ἐκδικοῦνται διὰ τὰς καταδυναστεύσεις αὐτῶν καίοντες ἀνηλεῶς αὐτοὺς τε καὶ πᾶσαν αὐτῶν τὴν οἰογένειαν. Πολλὰ τοιαῦτα παραδείγματα ἐκδικήσεως δικαίας καὶ φοβερᾶς ἔτυχον νὰ ἰδῶ.

Μεταξὺ δὲ τῶν ἀρχαίων ἐκεῖνων ἀρχόντων, περὶ ὧν ἄρτι ἐλάλησα, μοὶ συνέβη ν' ἀπαντήσω τινὰ, ὅστις τοσοῦτον ἀποτελεσματικῶς ἀπῆλαυσε τῆς εὐτυχίας καὶ πολυτελείας του ὥστε κατήντησεν ἀκίνητος ἐξ ὑπερσαρκίας. Ὁ δὲ οἰκονόμος αὐτοῦ, φύσκων μὲν καὶ αὐτὸς, ἐπιδεκτικὸς ὅμως ἔτι κινήσεως, τὸν ᾤκτειρεν εἰλικρινῶς.

— Πῶς! τὸν ἔλεγον ἐγώ, δὲν ὑπάρχει λοιπὸν οὐδεμίαν θεραπείαν εἰς πάθος τοσοῦτον σπαραξικάρδιον; — Ἀναμφιβόλως ὑπάρχει ἡ ἐγκράτεια, ἀλλ' ἡ